

Onderzoek huismus, gierzwaluw, vleermuizen en marterachtigen

Ds. Sicco Tjadenstraat, Nieuwe Pekela

Colofon

Tekst, foto's en samenstelling	Manon Mulder
In opdracht van	S&A Realestate
Naam opdrachtgever	S. Visser
Rapportnummer	RA21121-01
Status rapport	Definitief
Datum oplevering rapport	29 oktober 2021
Aantal pagina's	24
Collegiale toets	Mieuw van Dienenhoven
Wijze van citeren	Manon Mulder, 2021, Onderzoek huismus, gierzwaluw, vleermuizen en marterachtigen Ds. Sicco Tjadenstraat, Nieuwe Pekela Rapport RA21121-01, Regelink Ecologie & Landschap, Wageningen.

Regelink

Ecologie & Landschap

Regelink Ecologie & Landschap

Gerrit Zegelaarstraat 1
6709 TA Wageningen
085-7737676
info@regelink.nl
www.regelink.nl

Lid Netwerk Groene Bureaus

Inhoudsopgave

1	Aanleiding	5
1.1	Aanleiding	5
1.2	Doel	5
2	Plangebied en ingreep	6
2.1	Plangebied	6
2.2	Ingreep	6
3	Werkwijze	8
3.1	Onderzoeksinspanning	8
3.2	Methode huismusonderzoek	8
3.3	Methode gierzwaluw onderzoek	8
3.4	Methode vleermuisonderzoek	9
3.5	Methode onderzoek marterachtigen	9
3.6	Volledigheid inventarisatie	9
4	Resultaten	10
4.1	Algemeen beeld	10
4.2	Huismus	10
4.3	Gierzwaluw	10
4.4	Overige vogels	11
4.5	Gewone dwergvleermuis	11
4.6	Overige vleermuizen	12
4.7	Marterachtigen	12
4.8	Samenvatting resultaten	13
5	Effectbepaling en toetsing aan de Wet natuurbescherming	14
5.1	Effectbepaling van de ingreep	14
5.2	Toetsing Wet natuurbescherming	15
6	Conclusies en vervolgstappen	16
6.1	Conclusies	16
6.2	Vervolgstappen	16
7	Bronnen	18
7.1	Literatuur	18
7.2	Websites	18
7.3	Project gerelateerde bronnen	18
Bijlage 1.	Wet natuurbescherming	19
Bijlage 2.	Kaart waarnemingen soort broedvogels	23

1 Aanleiding

1.1 Aanleiding

S&A Realestate is voornemens het oude Raadhuis in Nieuwe Pekela te herontwikkelen. Bij deze herontwikkeling wordt de lage aanbouw gesloopt en wordt het Raadhuis omgebouwd tot appartementencomplex. Uit een ecologische quickscan uitgevoerd door Regelink Ecologie & Landschap (Mulder, 2021) is gebleken dat in het gebouw mogelijk nestlocaties van huismus en gierzwaluw, verblijfplaats van marterachtigen, en zomer-, kraam of paarverblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn. Ook vliegroutes van vleermuizen kunnen aanwezig zijn.

Volgens artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming (zorgplicht) is het verplicht om voordat de ingreep plaatsvindt onderzoek te doen naar de aanwezigheid van beschermde flora en fauna. Er moet daarom nader onderzoek gedaan worden naar de aanwezigheid van deze soorten en de functies van het plangebied.

Regelink Ecologie & Landschap heeft in opdracht van Toba Architecten in het plangebied dit onderzoek naar huismus, gierzwaluw en vleermuizen uitgevoerd. Bij het opstellen van deze rapportage is uitgegaan van de definities zoals aanwezig op de website van Regelink Ecologie & Landschap¹.

1.2 Doel

Met dit onderzoek worden de volgende vragen beantwoord:

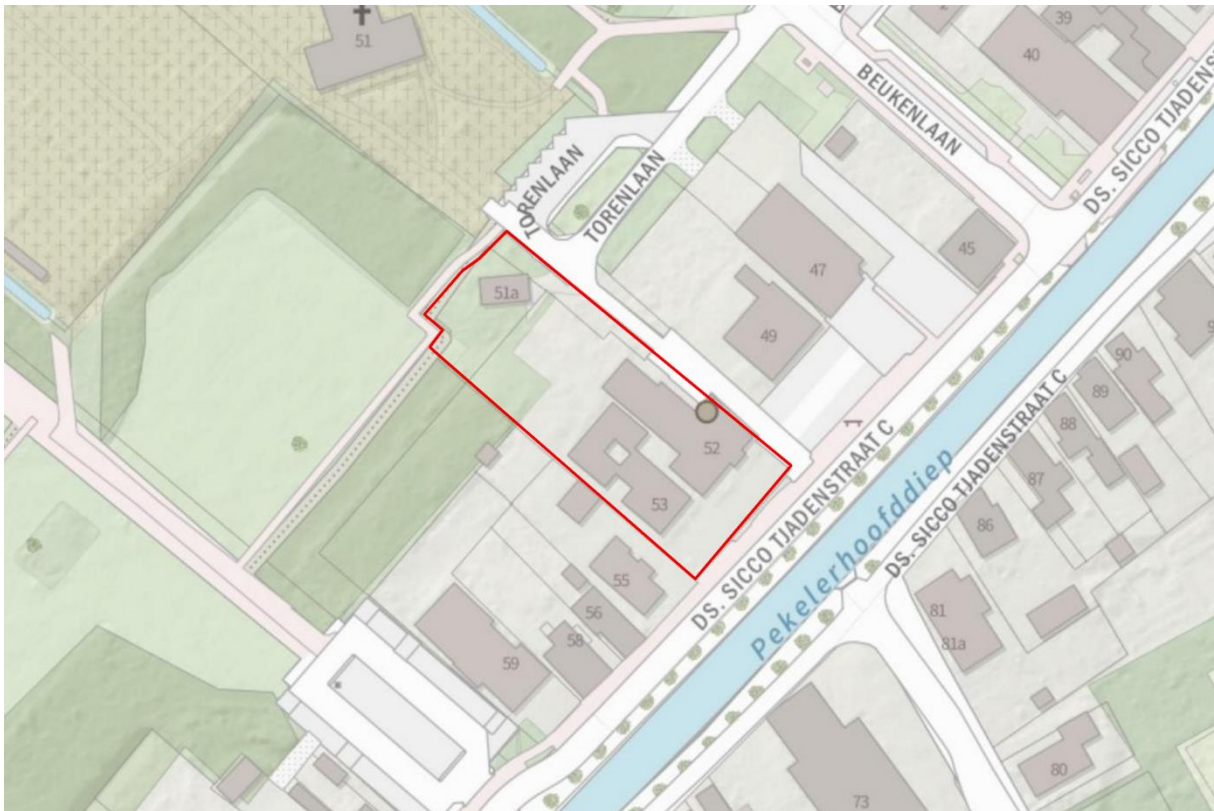
- Komen gierzwaluw en/of huismus voor in het plangebied?
- Welke functies heeft het plangebied voor gierzwaluw en/of huismus?
- Komen marterachtigen voor in het in plangebied?
- Welke functies heeft het plangebied voor marterachtigen?
- Welke soorten vleermuizen komen voor in het plangebied?
- Welke functies heeft het plangebied voor de aanwezige soorten vleermuizen?
- Leidt de ingreep tot overtreding van de verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming?
- Welke vervolgstappen zijn nodig om overtreding van de Wet Natuurbescherming (zoveel mogelijk) te voorkomen?

¹ <http://www.regelink.nl/kenniscentrum/definities-vleermuizenonderzoek/>

2 Plangebied en ingreep

2.1 Plangebied

Het plangebied betreft een oud gemeentehuis met aanbouw aan de Ds. Sicco Tjadenstraat C52 en C53 in Nieuwe Pekela, gelegen in de gemeente Pekela (provincie Groningen). De begrenzing van het plangebied is in figuur 1 met rood aangegeven.

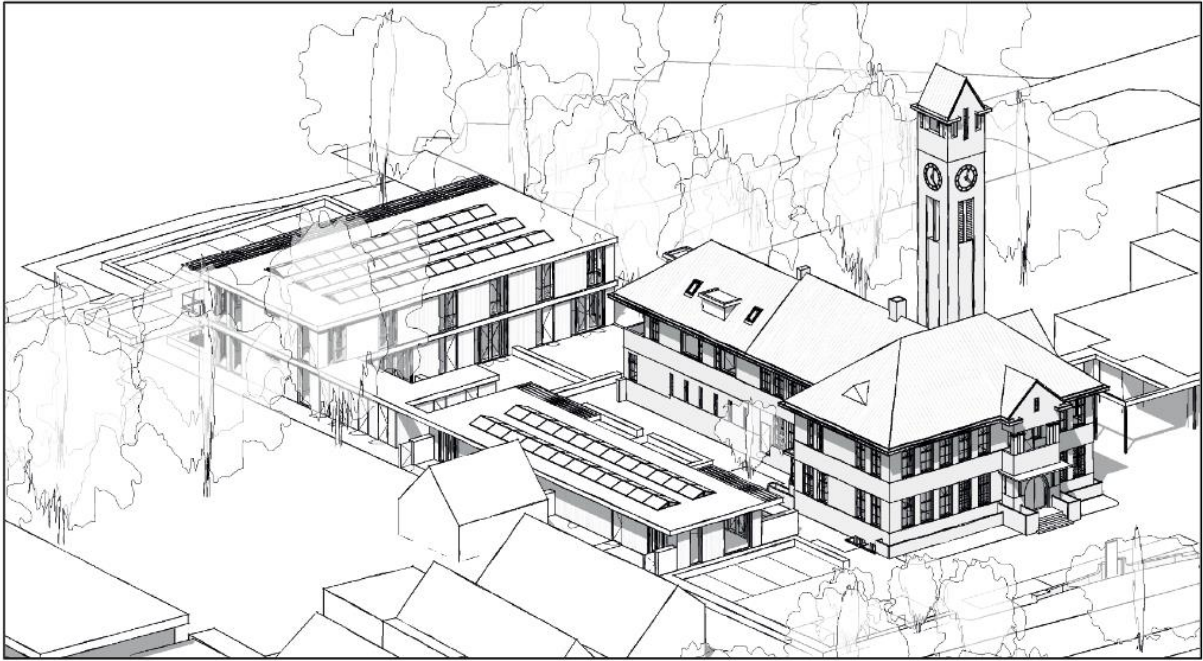
Figuur 1. Overzicht van het plangebied, de begrenzing is met rood aangegeven. Bron: OpenTopo 2021.

2.2 Ingreep

Toba Architecten is voornemens het plangebied te herontwikkelen. Hieronder vallen de sloop van de aanbouw bij het Raadhuis en oude brandweergarage, onderhoudswerkzaamheden aan het Raadhuis zelf en de realisatie van nieuwbouw (Figuur 2, zie volgende pagina). Werkzaamheden die daartoe plaatsvinden in het plangebied bestaan onder andere uit:

- Sloop aanbouw linkerkzijde Raadhuis, schuurtjes en oude brandweergarage;
- Kappen meerdere (dikke) bomen zonder holtes en verwijderen groen in plangebied;
- Onderhoudswerkzaamheden aan Raadhuis zoals onderhoud aan dakgoten, kozijnen en dak;
- Isoleren binnenzijde dak en plaatsen dakramen aan achterzijde dak;
- Realiseren nieuwbouw in het plangebied.

De beoogde planning voor de werkzaamheden is nog niet bekend.

Figuur 2. Impressie toekomstige situatie plangebied. Bron: Toba Architecten.

3 Werkwijze

3.1 Onderzoeksinspanning

In het voorjaar, zomer en najaar van jaar 2021 is het plangebied geïnventariseerd op de aanwezigheid van huismus, gierzwaluw en vleermuizen. In Tabel 1 zijn de gegevens van de veldbezoeken weergegeven. Tijdens alle bezoeken waren de weersomstandigheden geschikt voor het inventariseren van vogels en vleermuizen. In de volgende paragrafen staat een toelichting op de toegepaste onderzoeksmethoden.

Tabel 1. Datum en tijdstip van en weersomstandigheden tijdens de inventarisaties.

N = nestlocaties, L= Leefgebied, V= Vliegroute, K= Kraamverblijf, Z= Zomerverblijf, P=Paarverblijf

Datum	Tijd	Onderzochte functies	Medewerker	Weerstomstandigheden
15-04-21	09:00-11:00	Huisumus: N, L	M. Mulder	7°C, onbewolkt, droog, 2 Bft
28-04-21	13:20-15:20	Huisumus: N, L	M. Mulder	14°C, licht bewolkt, droog, 3 Bft
20-05-21	19:30-21:30	Marters: L	M. Mulder, M. de Voogd	n.v.t.
20-05-21	21:30-23:30	Vleermuizen: V, F, K, Z	M. Mulder, M. de Voogd	13°C, zwaar bewolkt, droog, 3 Bft
21-05-21	21:22-22:30	Vleermuizen: K, Z	M. de Voogd	12°C, zwaar bewolkt, droog, 2 Bft
04-06-21	20:15-22:15	Gierzwaluw: N	M. Mulder	20°C, licht bewolkt, droog, 2 Bft
08-06-21	03:15-05:15	Vleermuizen: V, F, K, Z	M. Mulder	10°C, zwaar bewolkt, droog, 2 Bft
19-06-21	20:15-22:15	Gierzwaluw: N	M. Mulder	19°C, licht bewolkt, droog, 3 Bft
19-06-21	22:00-00:00	Vleermuizen: V, F, K, Z	M. Mulder, M. de Voogd	17°C, licht bewolkt, droog, 3 Bft
07-07-21	20:25-22:25	Gierzwaluw: N	M. Mulder	21°C, licht bewolkt, droog, 1 Bft
18-08-21	22:15-00:15	Vleermuizen: V, F, P	M. Mulder	16°C, zwaar bewolkt, droog, 3 Bft
15-09-21	21:30-23:30	Vleermuizen: V, F, P	M. Mulder	17°C, zwaar bewolkt, droog, 3 Bft

3.2 Methode huismusonderzoek

Het onderzoek naar nestplaatsen en leefgebied van huismus is uitgevoerd volgens de richtlijnen in het Kennisdocument Huismus. Tijdens het veldbezoek is het plangebied op gehoor en op zicht met behulp van een verrekijker geïnventariseerd. Daarbij werd gelet op geschikt foerageergebied, foeragerende dieren, vogels die met nestmateriaal of voedsel slepen en vogels die gebouwen invliegen. De inventarisaties zijn overdag uitgevoerd onder gunstige weersomstandigheden. De data van de veldbezoeken en de weersomstandigheden zijn opgenomen in Tabel 1.

3.3 Methode gierzwaluw onderzoek

Het onderzoek naar nestplaatsen van gierzwaluw is uitgevoerd volgens de richtlijnen in het Kennisdocument Gierzwaluw. Gedurende de veldbezoeken is het plangebied op gehoor en zicht met behulp van een verrekijker geïnventariseerd vanaf anderhalf- tot twee uur voor tot even na

zonsondergang onder gunstige weersomstandigheden. Hierbij werd gelet op laag door het plangebied vliegende en roepende vogels, vogels die de woningen in- en uitvlogen en het geluid van roepende jongen. De data van de veldbezoeken en de weersomstandigheden zijn opgenomen in Tabel 1.

3.4 Methode vleermuisonderzoek

Tijdens de veldbezoeken zijn vleermuizen met zicht- en geluidwaarnemingen geïnventariseerd. Hierbij is een heterodyne batdetector met opname- en vertragingfunctie (type: Pettersson D240x) gebruikt om de echolocatie die vleermuizen uitzenden hoorbaar te maken voor mensen. Met de karakteristieken van de frequentie, klank en ritme van het geluid worden verschillende vleermuisensoorten in het veld herkend. Wanneer in het veld niet met zekerheid de vleermuissoort kon worden bepaald is een geluidsopname gemaakt met een extern opnameapparaat. De geluidsopname zijn achteraf met het computerprogramma Batsound geanalyseerd, waarbij voor determinatie gebruik is gemaakt van Barataud, 2015 en voor de grenswaarden in echolocatie van www.batecho.eu. Voor sociale geluiden van vleermuizen is gebruik gemaakt van Middleton, 2014 en Pfalzer, 2002. In combinatie met de visuele waarnemingen van het gedrag is de determinatie van de soort en de functie van het gebied bepaald.

De inventarisaties zijn postend en lopend uitgevoerd, waarbij het plangebied en het omliggende gebied meerdere keren zijn doorkruist. Tijdens alle bezoeken waren de weersomstandigheden geschikt voor het inventariseren van vleermuizen. Om de functies van het plangebied voor vleermuizen te onderzoeken zijn meerdere veldbezoeken uitgevoerd in verschillende periodes. In het kraamseizoen (mei tot juli) zijn de bezoeken direct vanaf zonsondergang tot twee uur na zonsondergang of vanaf twee uur voor zonsopkomst tot zonsopkomst uitgevoerd. In het paarseizoen (augustus tot oktober) zijn de bezoeken tussen een uur na zonsondergang en een uur voor zonsopkomst uitgevoerd. In deze periode is minimaal twee uur geïnventariseerd.

3.5 Methode onderzoek marterachtigen

Het nader onderzoek naar verblijfplaatsen van marters is gedaan door de gebouwen te inspecteren op sporen van marters. Hieronder vallen sporen als prooiresten, latrines en krabsporen bij openingen in het gebouw. Indien er sporen werden aangetroffen was het noodzakelijk verder onderzoek te doen middels het plaatsen van wildcamera's, dit is niet nodig gebleken.

3.6 Volledigheid inventarisatie

Het huismussen- en het gierzwaluwonderzoek is uitgevoerd conform de richtlijnen in de overeenkomstige Kennisdocumenten van BIJ12. De vleermuisinventarisatie is uitgevoerd volgens het Vleermuisprotocol 2021 zoals vastgesteld door Gegevensautoriteit Natuur.

Inventarisaties zijn een steekproef gebaseerd op momentopnames, waardoor het niet is uit te sluiten dat soorten en functies die niet waargenomen werden op een ander tijdstip wel aanwezig zijn. Dit is acceptabel omdat de Wet natuurbescherming een initiatiefnemer vraagt te doen wat redelijkerwijs van hem verwacht kan worden. Met de gekozen methoden en inspanning is voldoende invulling gegeven aan artikel 1.11 (zorgplicht) van de Wet natuurbescherming. Wat betreft het onderhavige onderzoek heeft de initiatiefnemer gedaan wat redelijkerwijs van hem verwacht kan worden.

4 Resultaten

4.1 Algemeen beeld

Gedurende het onderzoek werden in en in de nabijheid van het plangebied de volgende soorten aangetroffen:

- Huismus
- Gierzwaluw
- Kauw
- Boomkruiper
- Koolmees
- Gewone dwergvleermuis
- Laatvlieger
- Rosse vleermuis
- Watervleermuis

In de volgende paragrafen wordt per soort de waarnemingen en functies verder besproken. De waarnemingskaarten zijn opgenomen in bijlage 2 (broedvogels) en bijlage 3 (vleermuizen).

4.2 Huismus

In het plangebied zijn tijdens de twee inventarisatierondes drie nesten van huismus waargenomen. Deze nesten bevinden zich aan de voorzijde van het Raadhuis. De eerste aan de westkant van het Raadhuis, de tweede aan de (linker)voorkant van het Raadhuis en de laatste in de nok van het dak boven de hoofdingang. Daarnaast zijn er enkele baltsende mannetjes waargenomen in de dakgoot. Deze horen bij de aangetroffen nesten.

De mussen gebruikten de perkjes voor sierplanten aan de voorkant van het gebouw incidenteel om te zandbadderen maar vlogen voornamelijk naar de overzijde van het Pekelerhoofddiep of de tuin van de burens aan de linkerkant. Aan de overzijde van het Pekelerhoofddiep ligt een tuin met daarlangs een hoge diepe heg met daarachter een tuin met kippenhok. De groenstructuren in het plangebied zijn zodoende geen essentieel onderdeel van de huismussen die daar een nest hebben.

4.3 Gierzwaluw

Tijdens het plangebied zijn hoog boven het plangebied overvliegende groepen gierzwaluwen waargenomen. Ook zijn in het plangebied laag- en invliegende gierzwaluwen waargenomen. Onder de pannen van het dak van het Raadhuis zijn op vijf verschillende locaties invliegende gierzwaluwen waargenomen. In het plangebied zijn zodoende vijf nesten van gierzwaluwen aanwezig.

Deze nesten bevinden zich onder de pannen van de hoofdnok en schuin lopende nokpannen tussen de pannen en het dakbeschoot. Daarnaast is er ook een gierzwaluw waargenomen die invloog bij de meest linker ventilatiepan aan de voorzijde van het dak van het Raadhuis.

4.4 Overige vogels

Tijdens het onderzoek naar huismus en gierzwaluw zijn ook nestlocaties aangetroffen van kauw en koolmees. Er zijn twee nesten van kauw aangetroffen. De nesten bevinden zich in de betimmering rondom de dakgoot. Het hout is ter hoogte van de hoofdingang rot en als gevolg daarvan zijn aan beide zijden van de hoofdingang openingen ontstaan. In deze openingen waren dit seizoen de nesten van kauw aanwezig.

In een opening in de muur van de aanbouw is een nest van koolmees ontdekt. Rechts van de deur is er op een hoogte van iets meer dan één meter een rond gat in de muur dat toegang geeft tot de spouw. De koolmees heeft hierin zijn nest gemaakt.

Aan de achterzijde van het Raadhuis is een paartje boomkruipers waargenomen die op de muur zaten en daar insecten van afpikten. Er zijn geen nestlocaties van deze vogel aanwezig in het pand of de bomen in het plangebied.

De locaties van de hierboven genoemde waarnemingen zijn weergegeven op de kaart in bijlage 2.

4.5 Gewone dwergvleermuis

Foerageergebied

Tijdens het onderzoek zijn er verspreid over de onderzoeksrondes in totaal 15 – 20 foeragerende dwergvleermuizen waargenomen in het plangebied. Per avond lag het aantal foeragerende gewone dwergvleermuis tussen de 1-5 dieren. Deze vleermuizen vlogen zowel voor als achter het Raadhuis en ook boven de aanbouw. In de omgeving is zeer veel kwalitatief hoogwaardig alternatief foerageergebied aanwezig in de vorm van het park ten noorden van het plangebied. Hierdoor kan gesteld worden dat het plangebied geen essentieel foerageergebied betreft voor gewone dwergvleermuis.

Vliegroutes

Er is tijdens het onderzoek een vliegroute waargenomen aan de noordzijde van het Raadhuis. De open ruimte tussen het Raadhuis en de noordelijk gelegen fysiotherapiepraktijk wordt door gewone dwergvleermuizen gebruikt als vliegroute. De vleermuizen vliegen van het noordelijk gelegen park richting het kanaal.

Zomerverblijfplaats

Tijdens het onderzoek zijn twee zwermende gewone dwergvleermuizen waargenomen bij het boeiboord boven de deur van de aanbouw. Het boeiboord is hier losgekomen van de muur waardoor de ruimte eronder toegankelijk is. Hieronder op de grond en op de muur zijn uitwerpselen van gewone dwergvleermuizen aangetroffen. Deze locatie is in gebruik als zomerverblijfplaats door tenminste 2 dieren.

Kraamverblijfplaats

Er is geen kraamverblijfplaats van gewone dwergvleermuis in het plangebied aangetroffen tijdens het onderzoek in de zomer. Ook zijn er geen aanwijzingen, zoals grote groepen zwermende dieren, voor kraamverblijfplaatsen in de omgeving van het plangebied gevonden.

Paarverblijfplaats

Tijdens de paarperiode (augustus – september) zijn er een roepend mannetje gewone dwergvleermuis waargenomen in het plangebied. Dit mannetje vloog overwegend aan de zuidzijde van het plangebied bij de aanbouw, maar is ook roepend waargenomen op andere plekken rond het Raadhuis. Gewone dwergvleermuizen vliegen al roepend rond om vrouwtjes naar hun paarverblijfplaats te lokken. Doordat zij hierbij door hun hele territorium vliegen is het doorgaans lastig om de exacte paarverblijfplaats te lokaliseren. Kijkend naar het zwaartepunt van de baltsroepen en de eerder waargenomen zomerverblijfplaats, is het aannemelijk dat de paarverblijfplaats zich ook onder het boeiboord van de aanbouw bevindt.

Winterverblijfplaats

Er zijn tijdens de rondes in het najaar geen aanwijzingen gevonden dat het plangebied als massawinterverblijfplaats dient voor grote aantallen dwergvleermuizen.

4.6 Overige vleermuizen

Foerageergebied

Tijdens het onderzoek zijn foeragerende laatvliegers, rosse vleermuizen en watervleermuizen waargenomen. Laatvlieger in kleine aantallen (1-5) foeragerend in het plangebied waargenomen. Rosse vleermuis vloog op grote hoogte naast het plangebied. Watervleermuis is in kleine aantallen (1-3) foeragerend waargenomen op het Pekelerhoofddiep ter hoogte van de sluis ten zuiden van het plangebied. Geen van deze foeragerende dieren toonden een directe verbinding met het plangebied. Het plangebied fungeert zodoende ook niet als essentieel foerageergebied voor deze soorten.

Vliegroute

Tijdens het onderzoek zijn enkele laatvliegers waargenomen die zich verplaatsten langs de vliegroute die ook de gewone dwergvleermuizen gebruikten. Deze ligt tussen het Raadhuis en de naastgelegen fysiotherapiepraktijk in.

Vaste rust- en/of verblijfplaatsen

In de zomermaanden zijn geen verblijfplaatsen of aanwijzingen voor verblijfplaatsen van laatvlieger, rosse vleermuis en/of watervleermuis in het plangebied aangetroffen.

4.7 Marterachtigen

Tijdens de inspectie van het gebouw zijn er op de zolderverdieping van het Raadhuis sporen aangetroffen van een marterachtige, waarschijnlijk steenmarter. Het betreffen oude (mogelijk meerdere jaren), uitgedroogde, uitwerpselen die verspreid over de zolder lagen, er was geen sprake van een latrine. Er zijn geen prooiresten of andere sporen van vaste bewoning door marters aangetroffen. Op zolder zijn plekken aangetroffen die mogelijk voorheen als toegang konden dienen tot de zolder, zoals gaten in het dakbeschoot, deze zijn nu afgesloten. Andere openingen zijn niet aangetroffen. Aanwezigheid van marters in het gebouw is hierdoor redelijkerwijs uit te sluiten.

In de schuurtjes en overige bijgebouwen zijn geen sporen van marters aangetroffen. Ook zijn er tijdens de overige onderzoeks rondes voor gierzwaluw en vleermuizen geen marters waargenomen in het plangebied of de omgeving.

4.8 Samenvatting resultaten

Onderstaande tabellen geven een overzicht van de aan getroffen soorten en functies. In hoofdstuk **Error! Reference source not found.** is voor deze functies het effect van de ingreep beschreven. Vervolgens is beoordeeld of effecten een overtreding zijn van de verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming.

*Tabel 2 Samenvatting van de waargenomen vleermuissoorten en functies in het plangebied. De getallen geven het (geschatte) aantal individuen per functie weer. Getallen met # duiden op een massawinterverblijf, getallen met een * duiden op een essentiële vliegroute of foerageergebied*

Soort	Verblijfplaats functie				Andere functie	
	Zomer	Kraam	Paar	Winter	Vliegroute	Foerageergebied
gewone dwergvleermuis	1	-	1	-	10	15-20
laatvlieger	-	-	-	-	1-5	1-5
rosse vleermuis	-	-	-	-	-	1-5
watervleermuis	-	-	-	-	-	1-5

Tabel 3 Samenvatting van de waargenomen vogelsoorten en functies. De getallen geven het (geschatte) aantal individuen per functie weer.

Soort	Functie		
	Nest (aantal)	Kwetterplek	Essentieel leefgebied
huismus	3	-	-
gierzwaluw	5	-	-
kauw	2	-	-
koolmees	1	-	-

5 Effectbepaling en toetsing aan de Wet natuurbescherming

5.1 Effectbepaling van de ingreep

Huismus en gierzwaluw

In het plangebied zijn 3 nestlocaties van huismus en 5 nestlocaties van gierzwaluw aangetroffen. Bij de ingreep zal het dak van het Raadhuis van binnenuit worden geïsoleerd. Daarnaast worden er aan de achterzijde van het pand extra dakramen geplaatst. Op en nabij deze locaties zijn geen nesten van huismus of gierzwaluw aangetroffen. De werkzaamheden tasten de nestlocaties niet aan. De ingreep heeft daarom geen negatief effect op huismus en gierzwaluw. De ingreep leidt daarmee voor deze soorten niet tot een overtreding van de Wet natuurbescherming.

Wanneer er wel werkzaamheden aan het dak gaan plaatsvinden aan de voorzijde van het Raadhuis en daarbij moeten bijvoorbeeld de pannen van het dak dan heeft dit een negatief effect op huismus en gierzwaluw. Die werkzaamheden kunnen alleen worden uitgevoerd met ontheffing van de Wet natuurbescherming.

Kauw en koolmees

Er zijn 2 nesten van kauw en 1 nest van koolmees aanwezig in het Raadhuis en de aanbouw. Deze nestlocaties gaan met het herstel van de dakgoot van het Raadhuis en met de sloop van de aanbouw verloren. Er zijn voldoende alternatieven in de buurt aanwezig voor deze soorten in het noordelijk gelegen park. Om te voorkomen dat vogels worden gedood of verstoord tijdens het broedseizoen is het noodzakelijk deze openingen af te dichten in de winter van 2021/2022. Op deze wijze kan aanwezigheid van kauw en koolmees ten tijde van de werkzaamheden worden uitgesloten en een overtreding van de Wet natuurbescherming voorkomen.

Vleermuizen

Het plangebied en de omgeving van het plangebied wordt door gewone dwergvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis en watervleermuis gebruikt als foerageergebied. Door het kleine aantal dieren en de aanwezige alternatieven op korte afstand is het geen essentieel foerageergebied. De ingreep heeft geen negatief effect op foerageergebied voor vleermuizen.

Er is een vliegroute waargenomen die gebruikt wordt door gewone dwergvleermuis en incidenteel voor laatvlieger. Deze vliegroute ligt tussen het Raadhuis en de naastgelegen fysiotherapiepraktijk in. Bij de ingreep blijven de gebouwen behouden, de vliegroute wordt zodoende niet negatief beïnvloed.

Er is in het plangebied een zomer- en paarverblijfplaats aanwezig van gewone dwergvleermuis. De verblijfplaats bevindt zich onder het boeiboord boven de ingang van de aanbouw naast het Raadhuis. Deze locatie fungeert als zowel de zomer- als paarverblijfplaats. Bij de herontwikkeling van het plangebied wordt de aanbouw gesloopt. Hierbij verdwijnt de verblijfplaats en tijdens de werkzaamheden kunnen dieren worden gedood of verwond. Zodoende leidt de ingreep tot een negatief effect op gewone dwergvleermuis en een overtreding van de Wet natuurbescherming. Door in de juiste periode werende maatregelen te nemen kan doden en verwonden van gewone dwerg worden voorkomen. Negatieve

effecten van verdwijnen verblijfplaats kunnen worden gemitigeerd door alternatieve permanente voorzieningen bij renovatie aan te brengen.

5.2 Toetsing Wet natuurbescherming

Door de ingreep verdwijnt een zomerverblijfplaats van gewone dwergvleermuis. Het vernietigen van verblijfplaatsen van vleermuizen leidt tot een overtreding van Artikel 3.5 (doden, verstoren, verblijfplaatsen vernielen) van de Wet natuurbescherming, zoals weergegeven in tabel 4 Tabel 4. Zie ook bijlage 1 voor informatie over de Wet Natuurbescherming.

Tabel 4 Resultaten van de toetsing Wn per soort en functie (Indien van toepassing aangegeven met X of met toelichting).

Soort	Ingreep	Art. 3.5 lid 1 (doden)	Art. 3.5 lid 2 (verstoren)	Art. 3.5 lid 4 (beschadigen/ vernielen verblijfplaats)
Gewone dwergvleermuis	Sloop bijgebouw	X	X	X

6 Conclusies en vervolgstappen

6.1 Conclusies

Algemeen

- Het onderzoek heeft plaatsgevonden volgens de richtlijnen uit de Kennisdocumenten Gierzwaluw en Huismus en het Vleermuisprotocol 2021, waardoor gesteld kan worden dat het plangebied afdoende is geïnventariseerd.
- Voor het uitvoeren van de werkzaamheden is een ontheffing van de Wet natuurbescherming nodig.

Resultaten

- In het Raadhuis zijn 3 nesten van huismus aanwezig;
- In het Raadhuis zijn 5 nesten van gierzwaluw aanwezig;
- In de ombouw van de dakgoot van het Raadhuis zijn twee nesten van kauw aanwezig;
- In de spouw van de aanbouw van het Raadhuis is een nest van koolmees aanwezig;
- Het plangebied fungeert als foerageergebied voor gewone dwergvleermuis, laatvlieger en rosse vleermuis. Het betreft een niet-essentieel foerageergebied;
- In het plangebied is een vliegrouete van gewone dwergvleermuis en laatvlieger aanwezig;
- In het plangebied is een zomer- en paarverblijfplaats aanwezig onder het boeiboord boven de ingang van de aanbouw.

Effecten

- De ingreep heeft geen effect op nestlocaties van huismus en gierzwaluw;
- Bij de ingreep gaan de nesten van kauw en het nest van koolmees verloren, er zijn voldoende alternatieven aanwezig.
- De ingreep heeft geen effect op de vliegrouete van gewone dwergvleermuis en laatvlieger;
- Bij de ingreep gaat een zomer- en paarverblijfplaats van gewone dwergvleermuis verloren en kunnen mogelijk vleermuizen worden verwond en gedood;

Toetsing

- Met het uitvoeren van de werkzaamheden worden lid 2 en 4 van artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming overtreden voor soort(en) noemen.

6.2 Vervolgstappen

- Voor de start van het broedseizoen, in ieder geval voor maart, in 2022 moeten de nestlocaties van kauw en koolmees dicht gemaakt worden om broedgevallen ten tijde van de werkzaamheden te voorkomen.
- Voordat de werkzaamheden uitgevoerd kunnen worden, dient een mitigatieplan opgesteld te worden. In dit plan staat beschreven op welke manier de negatieve effecten op gewone dwergvleermuis worden verzacht dan wel worden voorkomen.

- Er dient voorafgaand aan de werkzaamheden een ontheffing van de Wet natuurbescherming te worden aangevraagd voor gewone dwergvleermuis, het mitigatieplan dient als onderbouwing bij de ontheffingsaanvraag.
- Indien er werkzaamheden aan de buitenzijde van het dak plaatsvinden waarbij de nestlocaties van huismus en gierzwaluw negatief beïnvloed worden is het noodzakelijk een ontheffing van de Wet natuurbescherming voor deze soorten aan te vragen.
- Na het verkrijgen van de ontheffing moet vaak een ecologisch werkprotocol worden opgesteld.
- De werkzaamheden zijn tevens een kans om natuur inclusief te werken. Hiermee kunnen vaak op relatief eenvoudige manier extra maatregelen genomen worden die bijdragen aan behoud en herstel biodiversiteit. Dit kan vaak goed in combinatie met de wettelijke maatregelen die nodig zijn voor de mitigatie.

7 Bronnen

7.1 Literatuur

- Barataut, M., 2015. Acoustic Ecology of European Bats. Species Identification, Study of their Habitats and Foraging Behaviour. Biotope, Mèze. Muséum national d'Histoire naturelle, Paris [Inventaires et biodiversité series].
- BIJ12, 2017. Kennisdocument Gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*). Versie 1.0. BIJ12, Utrecht.
- BIJ12, 2017. Kennisdocument Ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*). Versie 1.0. BIJ12, Utrecht.
- BIJ12, 2017. Kennisdocument Gierzwaluw (*Apus apus*), Versie 1.0. BIJ12, Utrecht.
- BIJ12, 2017. Kennisdocument Huismus (*Passer domesticus*), Versie 1.0. BIJ12, Utrecht.
- Broekhuizen, S., K. Spoelstra, J.B.M. Thissen, K.J. Canters, J.C. Buys, 2016. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. KNNV Uitgeverij, Zeist.
- Dietz, C., O. von Helversen & D. Nill, 2011. Vleermuizen. Alle soorten van Europa en Noord-West Afrika. Tirion Natuur.
- Middleton, N., A. Froud & K. French. (2014) Social Calls of the Bats of Britain and Ireland. Pelagic Publishing, Exeter.
- Pfalzer, G., 2002. Inter- und intraspezifische Variabilität der Soziallaute. Fachbereich Biologie der Universität Kaiserslautern.
- Sachteleben, J. & O. von Helversen, 2006. Songflight behaviour and mating system of the pipistrelle bat (*pipistrellus pipistrellus*) in an urban habitat. In: Acta Chiropterologica 8(2): 391-401.
- Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging, 2017. Vleermuisprotocol 2021, maart 2017. [<http://www.netwerkgroenebureaus.nl/werken-aan-kwaliteit/vleermuisprotocol>. (29-10-2021)].

7.2 Websites

- wetten.overheid.nl/BWBR0037552/2019-01-01
- www.batecho.eu
- www.bij12.nl
- www.telmee.nl
- www.verspreidingsatlas.nl/
- www.vleermuis.net
- www.waarneming.nl
- www.zoogdiervereniging.nl

7.3 Project gerelateerde bronnen

- Manon Mulder, 2021 Ecologische quickscan Ds. Sicco Tjadenstraat C52 en C53 Nieuwe Pekela Rapport RA21010-07, Regelink Ecologie & Landschap, Wageningen.

Bijlage 1. Wet natuurbescherming

Algemeen

Op 1 januari 2017 is de Wet natuurbescherming in werking getreden. Deze wet is de Nederlandse implementatie van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn, aangevuld met nationale bepalingen. De Wet natuurbescherming vervangt de Natuurbeschermingswet 1998, de Flora- en faunawet en de Boswet. De Wet natuurbescherming kent drie pijlers, namelijk:

- bescherming van Natura 2000-gebieden,
- bescherming van soorten,
- bescherming van houtopstanden.

Daarnaast is er een belangrijke plaats ingeruimd voor de zorgplicht (artikel 1.11). Vanuit deze zorgplicht moeten handelingen achterwege blijven waarvan men kan vermoeden zij nadelige gevolgen kunnen hebben voor beschermde gebieden of soorten.

In dit hoofdstuk volgt een eenvoudige weergave van de essentie van de Wet natuurbescherming, voor zover deze betrekking heeft op ruimtelijke ontwikkelingen en festiviteiten. Verbodsartikelen worden voor de leesbaarheid vereenvoudigd weergegeven. Raadpleeg voor de exacte formulering de wetstekst (<https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2016-34.html>).

Bescherming Natura 2000-gebieden

Vanuit de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn hebben de lidstaten de verplichting om speciale beschermingszones aan te wijzen. Deze speciale beschermingszones heten Natura 2000-gebieden. Elk Natura 2000-gebied heeft instandhoudingsdoelstellingen ten aanzien van:

- leefgebieden voor vogelsoorten, voor zover nodig voor de uitvoering van de Vogelrichtlijn, en/of
- natuurlijke habitats en de habitats van soorten, voor zover nodig voor de uitvoering van de Habitatrichtlijn.

Verboden (volgens artikel 2.7, lid 2) is elke activiteit (in de wet: project of handeling) zowel binnen als buiten een Natura 2000-gebied die, gelet op de instandhoudingsdoelstellingen:

- de kwaliteit van de natuurlijke habitats of de habitats van soorten in dat gebied kan verslechteren of,
- een significant verstorend effect kan hebben op de soorten waarvoor dat gebied is aangewezen.

De activiteit kan alleen doorgang vinden als Gedeputeerde Staten van de provincie waarin de activiteit plaatsvindt een vergunning verlenen. Voor diverse werkzaamheden in nationaal belang (zoals werkzaamheden rond de hoofdspoorwegen) is de minister van Economische Zaken bevoegd gezag.

Bescherming van soorten

De Wet natuurbescherming kent drie beschermingsregimes:

1. beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn,
2. beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn,
3. beschermingsregime andere soorten.

1. Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn

Onder het beschermingsregime Vogelrichtlijn vallen alle van nature in Nederland in het wild levende vogels. Op basis van artikel 3.1 is het verboden om:

1. opzettelijk vogels te doden of te vangen;
2. opzettelijk vogelnesten, -rustplaatsen en -eieren te vernielen of te beschadigen of vogelnesten weg te nemen;
3. eieren van vogels te rapen en deze onder zich te hebben;
4. opzettelijk vogels te storen.

Het verbod om vogels opzettelijk te storen geldt niet wanneer dit niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de betreffende soort. Bij werkzaamheden in het broedseizoen kan het verlaten van nesten als gevolg van verstoring leiden tot het indirect doden van dieren of het aantasten van de functionaliteit van nesten en dus tot een overtreding van artikel 3.1, lid 1 en 2.

De vogelsoorten die jaar op jaar gebruik maken van hetzelfde nest zijn verdeeld over vier categorieën waarvan de nesten een jaarronde bescherming genieten. Ook is er een vijfde categorie van vogels waarvan een inventarisatie van de nesten gewenst kan zijn.

2. Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn

Onder het beschermingsregime Habitatrichtlijn vallen alle dieren uit:

- de Habitatrichtlijn, bijlage IV, onderdeel a,
- het Verdrag van Bern, bijlage II,
- het Verdrag van Bonn, bijlage I,

en alle planten uit:

- de Habitatrichtlijn, bijlage IV, onderdeel b,
- het Verdrag van Bern, bijlage I.

Volgend artikel 3.5 is het verboden om, voor zover het soorten betreft uit bovenstaande bijlagen:

1. opzettelijk dieren te doden of te vangen;
2. opzettelijk dieren te verstoren;
3. opzettelijk eieren van dieren te vernielen of te rapen;
4. voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen;
5. opzettelijk planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied te plukken, te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

In de genoemde bijlagen van de verdragen van Bern en Bonn staan ook diverse vogelsoorten genoemd. Dit betekent dat voor deze soorten het (ver)storen ook verboden is wanneer dit geen effect heeft op de instandhouding van de betreffende soort.

3. Beschermingsregime andere (nationale) soorten

Onder het 'beschermingsregime andere soorten' vallen een aantal soorten waarvoor er geen Europese verplichting ligt tot bescherming. Nederland geeft zo uitvoering aan de algemene verplichting van het Biodiversiteitsverdrag om de staat van instandhouding van dier- en plantensoorten te beschermen.

Volgens artikel 3.10. is het verboden om, voor zover het soorten uit deze lijst betreft:

1. opzettelijk dieren te doden of te vangen;
2. voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen;

3. opzettelijk planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied te plukken, te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Onder dit beschermingsregime vallen ook een groot aantal zeer algemene zoogdieren en amfibieën. Een groot deel van deze algemene soorten zijn door de provincies en het ministerie van EZ voor ruimtelijke ontwikkelingen vrijgesteld van de Wet natuurbescherming.

Ontheffing en vrijstellingen

Ontheffingen worden verleend door de Minister van Economische zaken of Gedeputeerde Staten, en geven een initiatiefnemer de mogelijkheid om onder voorwaarden de wet te overtreden. Vrijstellingen worden gegeven door de Minister van Economische zaken of Provinciale Staten en beschrijven handelingen en situaties waarin de wet niet van toepassing is.

Ontheffing voor het overtreden van de verbodsbepalingen of het verkrijgen van een vrijstelling kan alleen wanneer er:

- geen andere bevredigende oplossing bestaat;
- geen negatief effect is op de staat van instandhouding van de soort;
- en er voldaan is aan de in de wet genoemde belangen (artikel 3.3, lid 4b, artikel 3.8, lid 5b en artikel 3.10, lid 2).

Voor het beschermingsregime overige soorten is het voldoende als er voldaan wordt aan een in de wet genoemd belang.

Bescherming van houtopstanden

Een houtopstand beslaat een oppervlakte van 10 are of meer, of bestaat uit een rijbeplanting van meer dan twintig bomen, gerekend over het totaal aantal rijen.

Volgens artikel 4.2 vallen buiten de bescherming houtopstanden:

- houtopstanden binnen door de gemeenteraad vastgestelde grenzen van de bebouwde kom houtopstanden;
- houtopstanden op erven of in tuinen en fruitbomen en windschermen om boomgaarden;
- naaldbomen bedoeld als kerstbomen en niet ouder dan twintig jaar en kweekgoed;
- uit populieren of wilgen bestaande wegbeplantingen, beplantingen langs waterwegen en eenrijige beplantingen langs landbouwgronden;
- het dunnen van een houtopstand;
- uit populieren, wilgen, essen of elzen bestaande beplantingen die zijn bedoeld voor de productie van houtige biomassa en die:
 - ten minste eens per tien jaar worden geoogst;
 - bestaan uit minstens tienduizend stoven per hectare per beplantingseenheid bestaande uit een aaneengesloten beplanting die niet wordt doorsneden door onbeplante stroken breder dan twee meter;
 - zijn aangelegd na 1 januari 2013.

Volgens artikel 4.2 is het verboden een houtopstand geheel of gedeeltelijk te vellen zonder daar melding van te doen bij Gedeputeerde Staten. Dit geldt niet voor het periodiek vellen van griend- of hakhout.

Binnen drie jaar moet het gevelde deel weer zijn herplant.

Vrijstellingen gelden er wanneer het vellen gebeurt middels een goedgekeurde gedragscode of de werkzaamheden voortvloeien uit instandhoudingsdoelstellingen voor Natura 2000-gebieden of nodig zijn voor aanleg en het onderhoud van brandgangen op natuurterreinen.

Natuurnetwerk Nederland

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN; voorheen Ecologische Hoofdstructuur (EHS)) bestaat uit planologisch beschermde gebieden die zijn aangewezen om ecologische verbindingen te realiseren tussen belangrijke natuurgebieden. Deze natuurgebieden en de verbindingen daartussen vormen samen een ecologisch netwerk. De wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN mogen niet door een ingreep worden aangetast. Alle (mogelijke) effecten van een voorgenomen ingreep moeten daarop dan ook worden getoetst. De provincie waarbinnen het plangebied valt geeft invulling aan het NNN en is daartoe het bevoegd gezag. Voor meer informatie over het NNN en het toetsingskader zie <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/natuur-en-biodiversiteit/natuurnetwerk-nederland>.

Wet dieren

De Wet natuurbescherming kent geen verbod op het verwonden van dieren. Dit is namelijk al verboden in de Wet dieren. Volgens artikel 2.1 van de Wet dieren, eerste lid, is het namelijk verboden om:

- zonder redelijk doel of met overschrijding van hetgeen ter bereiking van zodanig doel toelaatbaar is, bij een dier pijn of letsel te veroorzaken dan wel de gezondheid of het welzijn van het dier te benadelen.

De Wet dieren kent een ontheffingsmogelijkheid, maar alleen als het belang van het welzijn van dieren zich er niet tegen verzet. Een ontheffing is niet nodig wanneer vaststaat dat het mogelijk verwonden van dieren een 'redelijk doel' dient, of 'noodzakelijk' is. In deze rapportage wordt niet getoetst aan de Wet dieren.

Bijlage 2. Kaart waarnemingen soort broedvogels

Broedvogels Nieuwe Pekela

 Plangebied

Waarnemingen

- Broedvogels
- Gierzwaluw
- Overvliegend
- Nestlocatie
- Huismus
- Roepend / baltend / zingend
- Nestlocatie
- Nest kauw
- Nest koolmees

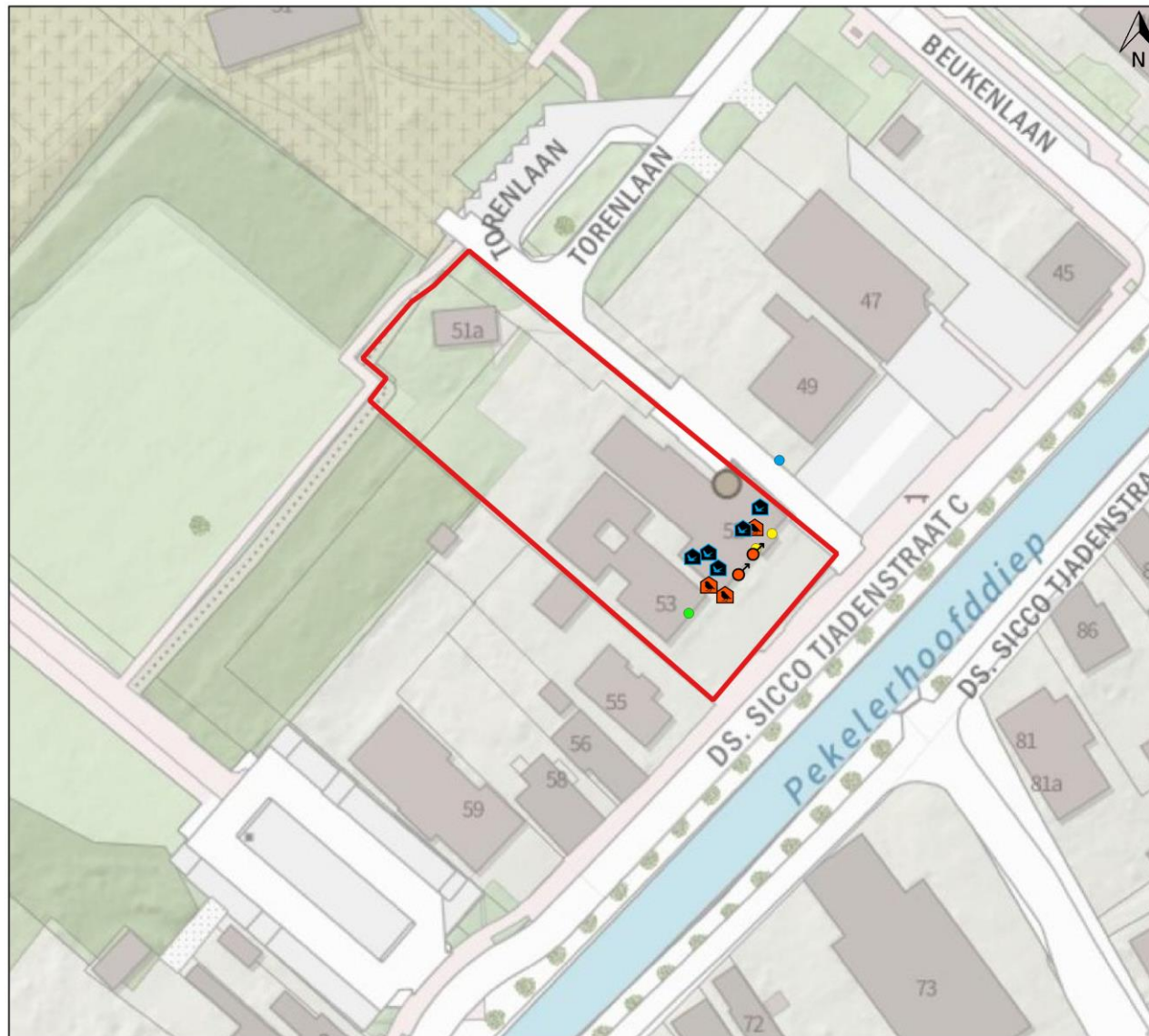
De symbolen voor roepende en/of foeragerende dieren staan voor waarnemingen van waargenomen gedrag en zijn niet indicatief voor het aantal waargenomen dieren.

Opdrachtgever: Toba Architecten
Projectnummer: 21121
Datum: 28.09.2021

Regelink
Ecologie & Landschap

0 10 20 30 40 m

Bijlage 3. Kaart waarnemingen vleermuizen

Vleermuizen Nieuwe Pekela

Waarnemingen

- Vleermuizen
- Gewone dwergvleermuis
- Foeragerend
- ♂ Sociale roep
- ♂ Roepend
- Andere waarnemingen
- 🏠 Zomerverblijfplaats in gebouw
- Laatvlieger
- Foeragerend
- Rosse vleermuis
- Foeragerend
- Andere waarnemingen
- Watervleermuis
- Foeragerend
- Vliegroute
- Plangebied

De symbolen voor roepende en/of foeragerende dieren staan voor waarnemingen van waargenomen gedrag en zijn niet indicatief voor het aantal waargenomen dieren.

Opdrachtgever: Toba Architecten
Projectnummer: 21121
Datum: 29.09.2021

Regelink
Ecologie & Landschap

0 10 20 30 40 m

